EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 4. 6. 2013
COM(2013) 332 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Siedma výročná správa za rok 2012 o vykonávaní pomoci Spoločenstva podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Siedma výročná správa za rok 2012 o vykonávaní pomoci Spoločenstva podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov

1. ÚVOD

Pomoc pre komunitu cyperských Turkov sa zakladá na nariadení Rady (ES) č. 389/2006[1] („nariadenie o pomoci“), v ktorom sa požaduje každoročné podávanie/predkladanie správ Rade a Európskemu parlamentu. Táto správa sa vzťahuje na rok 2012.

2. PLÁNOVANIE POMOCI

V období od roku 2006 do konca roku 2012 bolo naplánovaných 311 mil. EUR na operácie podľa nariadenia o pomoci. K príprave programu na rok 2012 (28 mil. EUR) prispeli informácie z konzultácií so zainteresovanými stranami, najmä zo seminárov na odvetvovej úrovni, z externých hodnotení a zohľadnená bola Osobitná správa č. 6 Európskeho dvora audítorov o pomoci pre komunitu cyperských Turkov[2]. Rozpočtové prostriedky na rok 2012 boli pridelené na základe dvoch rozhodnutí Komisie[3].

3. VYKONÁVACIE MECHANIZMY

Program sa vykonáva v tých oblastiach Cyperskej republiky, kde vláda nevykonáva účinnú kontrolu a kde je podľa protokolu 10 k Zmluve o pristúpení pozastavené uplatňovanie *acquis*. Európska komisia vykonáva pomoc predovšetkým prostredníctvom centralizovaného riadenia. Niektoré projekty sú riadené spoločne s Rozvojovým programom OSN (UNDP).

Komisia koná v špecifických politických, právnych a diplomatických súvislostiach. V záujme vykonávania programu a rešpektovania zásad riadneho finančného hospodárenia je potrebné prijímať opatrenia *ad hoc*. V prípade programov pomoci financovaných EÚ tvoria za bežných okolností právny rámec rozvojovej pomoci dohody s vládou prijímajúcej krajiny. Takéto dohody nemožno uzavrieť v prípade pomoci pre komunitu cyperských Turkov a Komisia sa musí spoliehať na vlastné posúdenie pravidiel a podmienok, ktoré platia v tejto oblasti, čo so sebou prináša určitú mieru rizika. Za riadenie a zmierňovanie tohto rizika nesie zodpovednosť Komisia a prijaté opatrenia zahŕňajú intenzívne monitorovanie príjemcov a poskytovanie podpory príjemcom, revidované platobné podmienky a rozšírenejšie využívanie bankových záruk.

Je potrebné, aby komunita cyperských Turkov tomuto programu venovala dostatočnú pozornosť a zdroje s cieľom zabezpečiť jeho úspešnosť a najmä dlhodobú udržateľnosť. Musí zaistiť, aby aktíva financované EÚ zostali vo verejných rukách. So zúčastnenými stranami z radov cyperských Turkov sa uskutočňujú konzultácie

[1] Ú. v. EÚ L 65, 7.3.2006, s. 5.

[2] http://eca.europa.eu/portal/page/portal/pressroom/Presspacks/Previouspresspacks/2012/PresspackSR62012

[3] Rozhodnutia Komisie K(2012)4628 a K(2012)8361.

o ich potrebách budúceho financovania a experti z ich radov sa zúčastňujú na vyhodnocovaní verejných súťaží a zohrávajú kľúčovú úlohu v riadiacich výboroch projektov. Na dosiahnutie plnej účinnosti programu a konečného cieľa znovuzjednotenia je aj naďalej potrebná spolupráca medzi komunitou cyperských Turkov a komunitou cyperských Grékov.

Programová skupina využíva kanceláriu na podporu programu EÚ (EU Programme Support Office - EUPSO) v severnej časti Nikózie. V rámci svojej štandardnej úlohy usporadúva zastúpenie Komisie na Cypre aj stretnutia a semináre a oboznamuje cyperskú verejnosť s programom.

Vzhľadom na opísané osobitné okolnosti nie je ľahké zostavovať programy rozvoja jednotlivých sektorov. Pomoc namiesto toho zahŕňa grantovú podporu v značnej výške poskytovanú predovšetkým neverejným subjektom. Riadenie týchto schém je náročné, pokiaľ ide o zdroje programových skupín, kde je personálna situácia obzvlášť problematická v dôsledku vysokej fluktuácie vzhľadom na krátke trvanie pracovných zmlúv.

Výzvy strednodobého a dlhodobého plánovania pretrvávajú vzhľadom na súčasné opatrenia v súvislosti s financovaním z rezerv rozpočtu EÚ. Znamená to, že rozpočet je nepredvídateľný a každoročné pridelenie finančných prostriedkov nie je garantované. V uvedenej správe Európsky dvor audítorov usúdil, že táto neistota sťažuje riadenie programu a má negatívny vplyv na jeho účinnosť a udržateľnosť.

4. VYKONÁVANIE POČAS VYKAZOVANÉHO OBDOBIA

4.1. Všeobecný prehľad

Európsky dvor audítorov dospel k záveru, že napriek ťažkej politickej situácii a zhustenému harmonogramu sa Komisii podarilo vytvoriť program, ktorý odráža ciele nariadenia, vhodne prioritizovala všetky sektory uvedené v cieľoch nariadenia a zaviedla zväčša vhodné metódy vykonávania a opatrenia na zmiernenie rizík. Európsky dvor audítorov zaznamenal aj viaceré nedostatky v riadení programu a bol názoru, že udržateľnosť projektov je často spochybnená v dôsledku obmedzenej administratívnej kapacity, oneskoreného prijímania príslušných právnych textov a neistôt v súvislosti s budúcim financovaním zo strany komunity cyperských Turkov. Komisia uznala odporúčania Európskeho dvora audítorov s niektorými výhradami. Rada prijala závery týkajúce sa správy Európskeho dvora audítorov[4] v júli. Výbor Európskeho parlamentu pre kontrolu rozpočtu prijal správu[5] v decembri.

Časť programu pochádzajúca z veľkého prídelu finančných prostriedkov na rok 2006 zahŕňala zmluvy na významné dodávky a výstavbu v oblasti vody/odpadových vôd, tuhého odpadu, ochrany prírody, energetiky a telekomunikácií, ako aj významné programy technickej pomoci a okolo 1000 zmlúv o poskytnutí grantu v rámci rôznych schém pre mimovládne organizácie, malé a stredné podniky (MSP), poľnohospodárov, vidiecke komunity, školy a študentov. Do konca roku 2012 boli mnohé z nich ukončené. Na základe toho bol rok 2012 rokom, v ktorom sa dosiahlo mimoriadne zviditeľnenie výstupov programu a zhmotnenie prínosov pre komunitu cyperských Turkov. Zameranie sa naďalej sústreďovalo na aktivity oboch komunít a budovanie dôvery, najmä s pokračujúcou a zvýšenou podporou poskytovanou

[4] 12526/12
[5] PE497.895v03-00

Výboru pre nezvestné osoby a Technickému výboru pre kultúrne dedičstvo, v ktorom sú zástupcovia oboch komunít, prostredníctvom spoločného riadenia v rámci Rozvojového programu Organizácie Spojených národov (UNDP). Práca zahŕňala aj prípravu na úplné uplatňovanie a vykonávanie *acquis* v plnom rozsahu po prípadnom vyriešení cyperskej otázky, ako aj šírenie informácií v rámci komunity cyperských Turkov o politickom a právnom poriadku EÚ. V priebehu roka 2012 sa začali štyri nové grantové schémy s cieľom poskytnúť pomoc vidieckym podnikom, MSP, školám, študentom a učiteľom.

V priebehu roku 2012 boli uzavreté viaceré zmluvy (190), najmä o grantoch, pričom ku koncu roka ostalo otvorených ešte 402 zmlúv. Tento počet ešte stúpne, keďže sa naplno rozbehnú programy z rokov 2011 a 2012. Uplynulý rok s aktivitami z roku 2006, ktoré sa postupne končili, bol tiež vhodným obdobím na začatie dôkladného hodnotenia.

Problém týkajúci sa stavu bankových záruk, ktorý sa objavil v roku 2011, zostal nevyriešený. Ako bolo uvedené v minuloročnej správe, jeden miestny dodávateľ podal žalobu na miestny „súd“ namiesto toho, aby sa riadil postupmi pri urovnaní sporov uvedenými v zmluve, čo viedlo k súdnym zákazom zabraňujúcim požiadať o bankové záruky poskytované miestnymi bankami. S cieľom ochrániť finančné záujmy EÚ Komisia upustí od podpisu zmlúv podobného charakteru s príjemcami a dodávateľmi z radov cyperských Turkov, kým sa tento problém uspokojivo nevyrieši. Kvôli otázkam súdnej príslušnosti pri riešení sporov miestni dodávatelia osem mesiacov bojkotovali zmluvy v rámci UNDP, ktoré sa týkajú projektov financovaných EÚ v oblasti kultúrneho dedičstva.

Udržateľnosť investícií je ďalšou záležitosťou, ktorá neustále vyvoláva obavy. Príjemca nie je vždy dostatočne pripravený na odovzdanie projektov, a to napriek značnej podpore zo strany EÚ. Komunita cyperských Turkov sa snažila nájsť prostriedky na prevádzku a údržbu novej infraštruktúry, hoci zmluvy na riadenie nedávno dodaných čistiarní odpadových vôd sú konečne pripravené.

4.2. Pokrok podľa cieľov

Celkovým cieľom programu pomoci je uľahčiť znovu zjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov s osobitným dôrazom na hospodársku integráciu ostrova, zlepšenie kontaktov medzi týmito dvomi komunitami a s EÚ a na prípravu prijatia *acquis*. V niektorých oblastiach týkajúcich sa najmä vody, odpadových vôd a životného prostredia sa dosiahol značný posun sa smerom k zlepšeniu.

4.2.1. Cieľ 1: Rozvoj a reštrukturalizácia infraštruktúry

Novú *čistiareň odpadových vôd* Morphou/Güzelyurt prevzal príjemca v januári. Riadenie čistiarne bolo odovzdané prevádzkovej spoločnosti, ktorú zabezpečil miestny príjemca. Keď miestny príjemca dokončí pripojenie všetkých domov do kanalizačnej siete odovzdanej v roku 2011, systém po prvýkrát zabezpečí zber a čistenie odpadových vôd v tomto regióne pre asi 10 700 osôb.

Uvedenie do prevádzky novej *čistiarne odpadových vôd* vo Famaguste sa uskutočnilo koncom roka, proces čistenia prebieha a z čistiarne odteká čistá voda. Práce na kanalizačnej a vodovodnej sieti (spolu 95 km) pre pitnú vodu ešte pokračovali s určitým oneskorením, ku ktorému však došlo v dôsledku chybného prepojenia potrubia, ktoré spôsobilo prenikanie slanej vody, čo viedlo v čistiarni odpadových vôd k problémom s koróziou. Čistiareň bude slúžiť asi pre 30 000 osôb.

Výstavba novej *čistiarne odpadových vôd* v Nikózii pre obe komunity v oblasti Mia Milia/Haspolat spolufinancovaná EÚ a Radou pre kanalizácie mesta Nikózia a realizovaná v rámci UNDP pokračovala aj v roku 2012. Čistiareň odpadových vôd bola spustená v novembri a vstupný objem sa postupne zvyšuje. Dokončenie a prevzatie diela sa predpokladá v prvej polovici roka 2013. Čistiareň bude slúžiť asi pre 270 000 osôb.

Program budovania kapacít pre vodu/odpadové vody bol ukončený v decembri záverečným seminárom. Výstupy projektu zahŕňali okrem iného prípravu právnych textov v súlade s *acquis* EÚ, zvyšovanie informovanosti, plánovanie správy aktív a odbornú prípravu v oblasti analytických techník.

V oblasti *ochrany prírody* nebolo možné dosiahnuť pokrok, pokiaľ ide o nedokončené informačné a riadiace centrá v štyroch oblastiach s osobitnou ochranou životného prostredia. Po ukončení zmluvy v roku 2011 dodávateľ z radov cyperských Turkov podal žalobu na miestny „súd“, aby zabránil Komisii dožadovať sa záruk od miestnej banky. Projekty iniciované komunitou cyperských Turkov, napríklad projekt rozšírenia cesty na polostrove Karpasia/Karpaz alebo intenzívna povrchová ťažba v pohorí Kyrenia, vyvolávajú obavy, pokiaľ ide o vykonávanie vlastných plánov riadenia zo strany komunity cyperských Turkov v prípade oblastí s osobitnou ochranou životného prostredia, ktoré boli pripravené s pomocou EÚ.

V oblasti *tuhých odpadov* boli nová skládka Koutsoventis/Güngör, prekladisko vo Famaguste a príslušné zariadenie na nakladanie s odpadom odovzdané v marci. Riadenie skládky bolo odovzdané prevádzkovej spoločnosti, ktorú zabezpečil príjemca. Skládka odpadov v oblasti Kato Dhikomo/Aşağı Dikmen bola po rehabilitácii a uzavretí odovzdaná v októbri. Projekt budovania kapacít v oblasti nakladania s tuhými odpadmi bol ukončený v decembri.

V *sektore energetiky* bolo hlavnou akciou pripojenie solárnej elektrárne s kapacitou výroby 1,27 MW, ktorá je plne funkčná od novembra 2011, ku systému kontroly na diaľku. Príjemca pomoci však stále nepridelil špecializovaných zamestnancov, ktorí sú potrební na efektívne a udržateľné využívanie niektorých dodaných zariadení, ako napríklad v prípade call centra v rámci starostlivosti o zákazníkov.

Všetky *telekomunikačné* zariadenia „siete novej generácie“ boli nainštalované. Testovacia fáza si však vyžadovala ďalšie budovanie kapacít prevádzkovateľa a dodávateľ a príjemca musia vyriešiť viaceré pretrvávajúce problémy. Právne texty, v ktorých sa podrobne uvádzajú spôsoby liberalizácie sektora elektronických

komunikácií boli prijaté v decembri 2011, ale stále chýbajú podmienky potrebné na oddelenie poskytovania služieb od prevádzkovania siete.

V rámci projektu *dopravnej bezpečnosti* sú už takmer všetky zmluvy uzavreté. Zostávajúca zložka zameraná na odstránenie miest častých dopravných nehôd bola dokončená v treťom štvrťroku 2012. Ďalšie prípadné opatrenia v tejto oblasti budú závisieť od jasného politického rozhodnutia príjemcu.

4.2.2. Cieľ 2: Podpora sociálneho a hospodárskeho rozvoja

Pomoc sa poskytla poľnohospodárom, veterinárnym lekárom a zainteresovaným stranám v oblasti *rozvoja vidieka* na chov hospodárskych zvierat a eradikáciu chorôb, ochranu rastlín, diverzifikáciu plodín, ekologické poľnohospodárstvo a podporu vykonávania grantu. Aktivity projektu chovu hospodárskych zvierat a tímu technickej pomoci podporujúceho politiku rozvoja vidieka boli ukončené. Bol vykonaný pilotný projekt na opätovné poľnohospodárske využitie čistených odpadových vôd a začal sa pilotný epidemiologický dohľad nad chorobami hovädzieho dobytka, oviec a kôz s cieľom pripraviť sa na rozsiahlejšiu intervenciu v oblasti eradikácie chorôb zvierat.

Uverejnila sa nová výzva v oblasti *rozvoja vidieka* na predkladanie žiadostí o granty vo výške 3,3 mil. EUR s názvom „Zvýšenie konkurencieschopnosti, diverzifikácie a udržateľnosti“. Bolo dokončených desať grantových projektov v rámci schémy „Rozvoj komunít prostredníctvom vidieckych iniciatív“ z roku 2009, ale viaceré ďalšie projekty sa oneskorili a to najmä v dôsledku stavebných prác na infraštruktúre prostredníctvom grantových zmlúv.

V rámci projektu *Modernizácia mestskej a miestnej infraštruktúry* realizovaného prostredníctvom spoločného riadenia s UNDP bola začiatkom roku 2012 dokončená renovácia starého trhu v severnej časti rozdeleného mesta Nikózia a komisár Füle otvoril tento trh v júni. Na účely revitalizácie tohto historického miesta sa použili malé granty z UNDP na kultúrne a spoločenské aktivity. Druhá výzva na predkladanie žiadostí o grant bola uverejnená v decembri so zameraním na trh vo Famaguste a Nikózii, ako aj na dediny, kde sa vykonali renovačné práce financované EÚ.

V sektore *vzdelávania* bola v septembri uverejnená výzva v hodnote 700 000 EUR s názvom Školské iniciatívy pre inovácie a zmeny. Sedem zo 72 grantov udelených v rámci predchádzajúcich výziev pokračovalo do roku 2012 a koncom roka bolo päť z nich bolo tesne pred dokončením.

Program technickej pomoci na rozvoj odborného vzdelávania a prípravy a trhu práce bol dokončený v roku 2012 a bola vypracovaná štúdia s cieľom posúdiť budúce potreby v týchto oblastiach.

Grantová schéma na podporu *konkurencieschopnosti MSP* vo výške 5 mil. EUR, so zložkou pre začínajúce podniky, sa začala v júni s cieľom pomôcť pri modernizácii MSP. Vo viac než 300 tureckých podnikoch na Cypre prebehli školenia o postupoch udeľovania grantov EÚ. Pomoc bola poskytnutá aj v oblasti podnikania, IKT, práva obchodných spoločností a riadenia podniku. Bolo zriadené oddelenie projektového riadenia na podporu príjemcov grantov pre MSP, ako aj príjemcov grantov na rozvoj vidieka (pozri vyššie). V rámci iniciatív týkajúcich sa trhov v centre Nikózie a Famaguste sa začali podporovať miestne produkty a služby s modernými prístupmi k marketingu. Vykonali sa práce v oblasti stratégie vývoja elektronického obchodu

a elektronických služieb a v decembri sa konal seminár o možnej budúcej podpore EÚ pre stratégiu rozvoja súkromného sektora.

Hospodársky pokrok sa monitoruje prostredníctvom Trustového fondu Svetovej banky. Správa o aktuálnom stave hospodárstva bola poskytnutá v júni.

4.2.3. Cieľ 3: Podpora uzmierenia, opatrenia na budovanie dôvery a podpora občianskej spoločnosti

Podpora *Výboru pre nezvestné osoby* riadeného spolu s UNDP naďalej pokračovala a bola podpísaná nová dohoda o príspevku. V priebehu roka 2012 bola podpísaná zmluva medzi UNDP a Medzinárodným výborom pre nezvestné osoby (ICMP) s cieľom vykonávať analýzy DNA v zariadeniach ICMP v Bosne a Hercegovine. K úspešne dosiahnutým výsledkom Výboru pre nezvestné osoby v roku 2012 patria: vykopávky na 92 miestach, 284 pozostatkov obetí pripravených antropologickým laboratóriom a poslaných na analýzu DNA, 22 pozostatkov bolo identifikovaných a 22 pozostatkov obetí bolo vrátených ich rodinám, aby ich mohli pochovať. Bolo by potrebné zvýšiť príspevok od ostatných darcov.

K zviditeľneniu programu prispela distribúcia brožúry v školách a návšteva rodinných príslušníkov nezvestných osôb z konfliktov v Kosove[6] a Srbsku na Cypre, ktorú organizovalo OSN. Podujatie Výboru pre nezvestné osoby so živým hudobným vystúpením, na ktorom sa zúčastnili rodiny nezvestných osôb, sa uskutočnilo v decembri.

Z 27 zostávajúcich projektov financovaných v rámci troch grantových schém programu *Cyperská občianska spoločnosť v akcii* bolo v roku 2012 ukončených 23 projektov. Posúdenie vplyvu podpory občianskej spoločnosti sa začalo v decembri.

Ochrana kultúrneho dedičstva pokračuje v rámci dohody o príspevku vo výške 2 mil. EUR podpísanej s UNDP v apríli s cieľom vykonať naliehavé stabilizačné práce na miestach vybraných technickým výborom, v ktorom sú zástupcovia oboch komunít, vrátane stabilizácie veže Otello vo Famaguste. Projekt sa oneskoril o osem mesiacov v dôsledku bojkotu únie dodávateľov komunity cyperských Turkov v súvislosti s podmienkami na urovnanie sporov. Začiatkom roka 2013 sa tento problém nakoniec vyriešil.

Projekt *odmínovania* nárazníkovej zóny bol ukončený a pri príležitosti Medzinárodného dňa odmínovania (4. apríl) bolo v marci spolu s UNDP zorganizované záverečné podujatie.

4.2.4. Cieľ 4: Približovanie komunity cyperských Turkov k EÚ

Po ukončení piatich ročných schém štipendií sa v roku 2012 uskutočnilo hodnotenie. Program na roky 2012 – 2013 bol pilotnou schémou, na základe hodnotenia boli prijaté viaceré návrhy a udelených bolo 28 štipendií. Realizovať sa budú ďalšie odporúčania vrátane rozšírenia schémy na odborníkov mimo akademickej oblasti a outsourcingu správy grantu.

Projekt *InfoPoint* pokračoval vo svojej úlohe informačného kanála ku komunite cyperských Turkov s prípravou podujatí, videí a poskytovaním informácií o výzvach na predkladanie žiadostí o poskytnutie grantu. Pokračovalo sa v prevádzke často

[6] Týmto označením nie sú dotknuté pozície v otázke štatútu tejto krajiny, pričom označenie je v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN 1244 a stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

navštevovanej dvojjazyčnej webovej stránky a bolo publikovaných šesť spravodajských bulletinov v turečtine.

4.2.5. Cieľ 5: Príprava komunity cyperských Turkov na zavedenie a vykonávanie acquis

Nástroj technickej pomoci a výmeny informácií (TAIEX) Európskej komisie pomáha pripraviť komunitu cyperských Turkov na vykonávanie *acquis* EÚ po vyriešení cyperského problému. TAIEX podporuje prípravu právnych návrhov v súlade s *acquis*. V roku 2012 experti EÚ vykonali celkovo 415 opatrení vrátane kurzov odbornej prípravy, seminárov a študijných návštev. Pokrok v oblasti návrhov právnych textov zameraných na zosúladenie s *acquis* bol v roku 2012 kriticky pomalý, aj keď právne texty týkajúce sa životného prostredia, zdravia zvierat a bezpečnostných pásov boli prijaté. Vykonali sa aj prípravné práce v oblasti voľného pohybu tovaru, práv duševného vlastníctva a vzájomného uznávania odborných kvalifikácií.

Pokračovala podpora obchodu cez demarkačnú líniu (nariadenie 866/2004). Experti z členských štátov EÚ pravidelne vykonávali fytosanitárne kontroly zemiakov a citrusových produktov. Analýza miestneho medu ukázala, že podmienky rozhodnutia Komisie 2007/330 (pohyb výrobkov živočíšneho pôvodu) boli splnené, čím sa otvára možnosť obchodovania s medom podľa nariadenia o demarkačnej línii.

4.3. Finančná realizácia (zmluvy a platby)

4.3.1. Uzatváranie zmlúv

Záväzky v roku 2012 (14,6 mil. EUR) predstavovali 85 % predpokladanej hodnoty. Dosiahnutiu cieľa bránili oneskorenia v uverejňovaní výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie grantu.

4.3.2. Platby

V roku 2012 platby predstavovali 25,2 mil. EUR, t. j. 69 % z predpokladanej sumy. Tento deficit bol takmer výlučne dôsledkom chýbajúcich platieb za stavebné práce a dodávky z programu na rok 2006. 40 % platba splatná pri konečnom prijatí telekomunikačného systému v hodnote 10 mil. EUR bola odložená po roku 2012 v dôsledku problémov pri testovaní.

4.4. Monitorovanie

Keďže Komisia vystupuje ako verejný obstarávateľ, je vďaka kontrolám na mieste, stretnutiam na mieste, riadiacim výborom a správam podávaným oddelením projektového riadenia miera dohľadu zo strany zamestnancov Komisie vysoká. Okrem toho mechanizmus priebežného preskúmavania poskytuje podrobný prehľad spolu s príjemcami všetkých projektov. Činnosti nástroja TAIEX sa monitorujú prostredníctvom viac než 20 riadiacich skupín projektu, ako aj prostredníctvom stretnutí v rámci mechanizmu monitorovania, ktoré sa konajú dvakrát ročne. Logistika nástroja TAIEX je monitorovaná online prostredníctvom riadiaceho systému nástroja TAIEX.

Nízka kapacita príjemcov grantov spôsobuje problémy pri realizácii projektov, napr. v prípade postupov obstarávania EÚ s použitím grantových prostriedkov. V záujme riešenia tohto problému bolo oddelenie projektového riadenia, zriadené v roku 2008 na podporu projektov rozvoja vidieka, v roku 2012 rozšírené na sektor grantov pre MSP.

4.5. Audit a kontroly

V období medzi rokmi 2010 až 2012 podliehalo finančnému monitorovaniu spolu 96 príjemcov grantov a vykonalo sa 16 auditov. Problémy sa riešili individuálne. Zistenia týkajúce sa zmlúv o poskytnutí grantu zahŕňali pripomienky týkajúce sa účtovníctva, verejného obstarávania, pravidiel pôvodu, rozpočtového hospodárenia a DPH. Tieto nezrovnalosti sa budú riešiť v budúcich výzvach na predloženie žiadostí o poskytnutie grantu prostredníctvom rozšírenia odbornej prípravy a dohľadu nad príjemcami grantov. Oddelenie vnútorného auditu GR ELARG vykonalo audit spoločného riadenia s cieľom posúdiť vnútorné kontrolné systémy GR. Správa sa očakáva v roku 2013.

Komisia zaviedla zlepšenia vo vykonávaní tohto programu v súlade s odporúčaniami Európskeho dvora audítorov. V súvislosti s viacročným finančným rámcom poskytla tiež návrhy na zlepšenie udržateľnosti na základe zlepšenia predvídateľnosti financovania.

4.6. Hodnotenie

V roku 2012 sa uskutočnili štyri hodnotenia na úrovni sektora/posúdenia potrieb v oblasti: 1) štipendií, ktoré potvrdili uznanie zo strany príjemcov, a odporúča sa rozšírenie schémy, 2) vody/odpadových vôd a z hodnotenia vyplynul jasný zoznam priorít; 3) odborného vzdelávania/celoživotného vzdelávania, kde sa odporúčajú sa následné opatrenia na podporu kariérneho poradenstva a služieb zamestnanosti; 4) tuhého odpadu, kde boli zistená nedostatočná recyklácia odpadu alebo kompostovania a potreba uzatvoriť staré skládky odpadov a lepšie nakladať so zdravotníckym odpadom. Začalo sa aj celkové hodnotenie programu, ktoré má byť dokončené v roku 2013. Zmluvy na hodnotenie v oblasti vzdelávania a občianskej spoločnosti boli uzavreté v decembri.

4.7. Informovanie, publicita a zviditeľňovanie

V roku 2012 sa uskutočnilo 86 akcií na zviditeľnenie, čo bolo výrazne viac než v roku 2011, vrátane mnohých podujatí a informácií súvisiacich s projektmi alebo aktivitami na vytváranie sietí organizovanými v rámci projektu *InfoPoint*. V historickom trhovisku Bedestan rekonštruovanom s pomocou EÚ sa konalo podujatie ku Dňu Európy a podujatie Výboru pre nezvestné osoby so živým hudobným vystúpením. Konali sa výstavy umenia a fotografií, podujatia v rámci projektov a pri príležitosti odovzdania projektov, ako aj informačné stretnutia o grantoch. Bola publikovaná brožúra o najvýznamnejších výsledkoch dosiahnutých v rámci programu pomoci[7]. Zastúpenie Komisie na Cypre šírilo tlačové správy o programe pomoci komunite cyperských Turkov.

4.8. Konzultácie s vládou Cyperskej republiky

Uskutočňovali sa pravidelné stretnutia so zástupcami vlády Cyperskej republiky, najmä počas návštevy vyšších úradníkov Komisie na tomto ostrove. Komisia sa aj naďalej spolieha v prípade overovania vlastníckych práv na svoju spoluprácu so Stálym zastúpením v Bruseli, s ktorým sa aj pravidelne stretáva.

[7] http://ec.europa.eu/cyprus/documents/2012/eu_assistance_to_tcc_brochure.pdf

5. ZÁVERY

Program, ktorý sa skutočne začal vykonávať na mieste v roku 2009, priniesol v priebehu roka 2012 komunite cyperských Turkov niektoré viditeľné výhody, najmä významné prínosy v oblasti odpadových vôd a nakladania s tuhým odpadom. Bude však potrebné vynaložiť viac úsilia, aby sa pokročilo v ostatných oblastiach životného prostredia, najmä v oblasti ochrany prírody, a najmä pokiaľ ide o potenciálne lokality sústavy Natura 2000. Je dôležité ukázať, že EÚ dokáže poskytnúť účinnú pomoc a vyslať pozitívny odkaz v čase. Teraz je na komunite cyperských Turkov, aby zabezpečila udržateľnosť projektov, ktoré boli realizované, a urýchlila vykonávanie pomoci.

Pokrok smerom k splneniu hlavného cieľa nariadenia, a to *uľahčiť znovuzjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja*, sa dá vzhľadom na podmienky pre činnosť v severnej časti ostrova veľmi ťažko dosiahnuť.

V záujme ochrany finančných záujmov EÚ Komisia nebude podpisovať zmluvy, ktoré vyžadujú bankové záruky, kým nebude zabezpečená právna istota.

Príprava na budúce prijatie a vykonávanie *acquis* sa v roku 2012 spomalila. Aby splnila požiadavky *acquis* v mnohých oblastiach po vyriešení cyperskej otázky a po znovuzjednotení Cypru, potrebuje komunita cyperských Turkov značnú podporu. Nedostatok zdrojov, neefektívne štruktúry a nejasná zodpovednosť naďalej predstavujú závažné problémy, ktoré treba naliehavo riešiť, aby sa zaistila udržateľnosť projektov financovaných EÚ. Komunita cyperských Turkov ubezpečila Komisiu, že aktíva financované EÚ sa nestanú predmetom privatizácie.

Z niektorých častí programu sa stali základné zložky s osobitnou hodnotou, pokiaľ ide o budovanie dôvery alebo približovanie komunity cyperských Turkov k EÚ. Patrí k nim podpora Výboru pre nezvestné osoby a Výboru pre kultúrne dedičstvo a štipendijný program.

Dokončenie mnohých projektov programu na rok 2006 je prirodzeným míľnikom a v roku 2012 sa vynaložilo značné úsilie pri ich hodnotení.

Strednodobé a dlhodobé plánovanie je náročné v dôsledku nedostatočnej predvídateľnosti každoročne prideľovaných finančných prostriedkov. Na úspešné dosiahnutie budúceho súladu s *acquis* v dôležitých sektoroch je potrebná viacročná podpora intervencií. Vo svojej správe za rok 2012 dal Európsky dvor audítorov do súvisu nedostatočné viacročné plánovanie s problémami udržateľnosti programov.